

Lluís Torrell i Salvat, una fita en la cultura popular a Riudoms

Com és costum en aquest país, només es reconeixen els mèrits de les persones quan, malhauradament, ja no són entre nosaltres, si bé el CERAP, en aquest cas, va poder esmenar, en part, l'errada, en concedir a en Lluís Torrell i Salvat (q.c.s.) -tot just dos anys abans de la seva mort- el **Premi «Rosa dels Vents»**, instituït per la nostra entitat per a homenatjar aquells riudomens que s'hagin destacat de forma preeminent en el camp de la cultura entesa en un sentit molt ampli, tot i que, aquesta vegada, la decisió del jurat va ésser discutida, i fins i tot polèmica, per part dels qui mantenien l'opinió que la cultura és un patrimoni dels iniciats en determinades litúrgies que donen dret a certificats i a títols exclusius, encara que, en el fons de certes actituds, hom hi descobreixi postures excloents dirigides a barrar el pas als qui no són d'una determinada corda, esport al que estem molt afeccionats en aquestes terres del bondadós fra Bonaventura.

I com que no voldríem fer un panegíric carregat de tòpics, potser ens convindria a tots refrescar-nos la memòria i fer una mica d'història (perquè, malgrat tot, ja comencem a tenir algun any). La perspectiva que donen dotze anys, en aquest llarg camí vers la recuperació de la nostra identitat cultural, és prou rica i accidentada per a justificar tan saludable exercici. Enmig d'aquest paisatge, hi apareix la figura d'en Lluís Torrell, com a batlle de la vila (i franquista, dirà algú). Eren temps de la Junta Promotora del Museu Històric Municipal, integrada per un grup de persones carregades de bona

fe i d'inquietuds nacionalistes (amb pudor de sofre, diran els mateixos) que es proposen treballar per Riudoms, per a fer-hi un museu i una biblioteca pública. Situant-nos en aquella època, la bona acceptació i, fins i tot, l'entusiasme que ell va posar en aquells projectes, ens esperonà a tirar endavant, malgrat que les impossibilitats legals i de tot tipus eren molt fortes. Així es va anar avançant, organitzant excursions a veure altres museus (Alcover, Falset, Capellades, Reus, Tarragona, etc.) en les quals sempre comptàvem amb la seva presència. Amb ell al capdavant cercàrem cases, locals o solars per a poder-hi ubicar el museu dels nostres somnis. També fou ell qui ens acollí, provisionalment, a l'antic col·legi de les monges i d'ell fou, també, la iniciativa de llogar els baixos de ca la Rosina, a la carretera, possibilitant així la recerca, casa per casa i mas per mas, d'objectes antics, les primeres projeccions arqueològiques, les primeres exposicions, etc. etc.

El primer pas estava donat, teníem el reconeixement de l'ajuntament personificat pel seu batlle, i teníem uns mitjans precaris, encara que útils per a començar a treballar, petites subvencions que ens permetien tirar endavant i, sobre tot, la porta oberta a qualsevol idea o suggerència que pogués millorar i avançar en el nostre projecte. Aquesta actitud de suport actiu a la causa cultural -amb totes les limitacions i condicionants que volgueu- des d'un lloc institucional com l'ajuntament, en aquells temps, constituïa una «rara avis». La gran preocupació de tots

els batlles del moment anava més dirigida a les necessitats materials que no pas a les espirituals i l'atenció per la cultura sempre era vista com un problema menor, per no dir insignificant.

De la seva personalitat cultural, la qual es va anar afermant des de la seva sortida de l'alcaldia, i que va conrear amb pulcritud, seriositat i grapa des de la revista **l'Om** editada per la parròquia i col.laborant en sengles **Miscel.lània d'Artistes i Estudiosos Riudomencs** editades pel CERAP els anys 1979 i 1982, n'és de destacar una remarcable aportació en temes històrics i de tradicions populars i que, potser, algun dia, caldria aplegar per a donar una idea d'unitat a la seva obra de recerca. Sabem també que, en el moment de la seva mort, tenia diversos projectes que restarien inacabats. També cal destacar la importància del seu arxiu privat de documents, notes i apunts sobre aspectes històrics de Riudoms totalment originals i de gran importància per als estudiosos de la vida del poble.

I és que, amics, aquí no hi ha més cera que la que crema, ni més nòmina d'activistes culturals que la que tenim, pocs i sense massa rellevança a nivell públic, els quals fan la seva tasca sense gaire aldarull i, certament, això, en aquest poble tan festiu i pompós, no és notícia ni constitueix un esdeveniment ni

motiu de preocupació, ja que les dèries convilatanes, sovint van per un altres cantó «més positiu», no faltaria més! No obstant el CERAP, com a veu i altaveu dels que, des de llur compromís personal, treballen per la cultura del poble, vol deixar constància que va existir un Lluís Torrell i Salvat, el qual, com a home públic, i al marge de qualsevol altra consideració, va fer possible que la idea de museu tirés endavant i, com a persona, va dedicar les seves hores de lleure a la recerca i a la difusió, amb el seu sentit de l'humor i bonhomia característics, del passat del nostre poble i que, amb la seva ploma sarcàstica i crítica, va dibuixar les virtuts i els defectes dels riudomencs i que va col.laborar eficaçment a la recuperació de la nostra identitat cultural.

D'aquella expressió, amb què va titular un escrit de fa anys, «**VIURE I MORIR A RIUDOMS ÈS UN GRAN DO**», en transpuava una fidelitat i un abrandat amor pel seu poble: Que reposi en pau el qui ja ho ha aconseguit.

JOSEP M. RIU I MARGALEF
President del CERAP

Lluís Torrell i Salvat (1920-1985). L'activitat pública que més el destacà fou la seva dedicació a la política. Havia estat membre de les joventuts feijocistes a Riudoms i pels anys 60 entrà a formar part de l'ajuntament fins a ésser primer tinent d'alcalde amb el batlle d'aleshores Enric Castro Casanoves, al qual succeiria en el càrrec el 18 de maig de 1971. Presidí diversos consistoris i la seva actuació esdevingué polèmica en algunes ocasions (Casa del Metge, el Català al carrer, dimissió de consellers, etc.). Pragmàtic i tolerant va sabr actuar políticament, salvar els atzutzacs i adaptar-se la canvi social que aviat s'experimentaria amb el triomf esclatant de la democràcia. El seu càrrec com a batlle finalitzà el 16 d'abril de 1979. En l'aspecte cultural fou un dels principals impulsors del Museu Històric Municipal, la idea del qual va entendre i va empenyer ensem la Junta Promotora que més tard es consolidaria com a CERAP. Va tolerar la primera celebració de la Diada Nacional de Catalunya, l'any 1978, malgrat les prohibicions d'aleshores. L'any 1974 li havia estat concedit el premi «Provincial de l'any», atorgat per Ràdio Tarragona i el 1983, el CERAP li concedí el premi «Rosa dels Vents» per la seva tasca de divulgació de la història local; aquesta obra, publicada majoritàriament a la revista l'Om, però també a les publicacions del Centre d'Estudis, era de caràcter anecdòtic i bàsicament, recollida oralment.